

FÖRBUNDET FÖR
BARNKULTURCENTER I
FINLAND

KULTURLÄROPLAN

Kulturhuset Laikku
Keskustori 4
33100 Tampere

KULTURLÄROPLAN

KULTURLÄROPLAN är en plan för hur kultur-, konst- och kulturarvsfostran genomförs som en del av undervisningen.

Planerna kan vara **region- eller kommunspecifika**.

Planen utarbetas och förverkligas **i samarbete mellan skolor och aktörer inom konst- och kulturområdet**.

Kulturfostern **gäller all utbildning**, inte bara konst- eller färdighetsämnen.

KULTURLÄROPLANEN baserar sig på **kommunens eget kulturutbud och kulturarv samt på barnens och de ungas självständiga verksamhet**.

Planen bygger på den **lokala läroplanen** och genomförandet av den.

Planen kan kallas till exempel för **kulturplan, kulturstig, kulturtrappa eller kulturrutt**.

VARFÖR EN KULTURLÄROPLAN?

HUR STÖDER PLANEN KULTURENS TILLGÄNGLIGHET OCH MÅNGFALD?

ALLT STÖRRE REGIONALA
SKILLNADER I KULTURUTBUDET

KULTURUTBUDET ÄR
KONCENTRERAT TILL STORA
STÄDER OCH LANDSKAPSCENTRA

STATISTISKT SETT HAR
KULTURENS TILLGÄNGLIGHET
FÖRSVAGATS I GLESBYGDEN (I
KOMMUNER MED
INVÅNARANTAL UNDER 10 000)

MAJORITETEN AV STATLIGT
SUBVENTIONERADE MUSEER,
TEATRAR OCH ORKESTRAR SAMT
KONST- OCH
KULTURINSTITUTIONER FINNS I
STORA STÄDER

I GLESBYGDEN ANSVARAR OFTA
LOKALA FÖRENINGAR OCH
TALKOARBETARE FÖR
UTBUDET

I STÖRRE KOMMUNER ÄR
NETTOKOSTNADERNA OCH
GENOMSNITTSKOSTNADERNA FÖR
KOMMUNERNAS
KULTURTJÄNSTER
PER INVÅNARE KLART HÖGRE

SMÅ KOMMUNER FÖRLITAR SIG
PÅ REGIONALT SAMARBETE

NÄSTAN EN TREDJEDEL AV
TEATERBESÖKEN SKER I
HUVUDSTADSREGIONEN
ELLER I ANDRA
STORSTÄDER

VARFÖR EN KULTURLÄROPLAN?

HUR STÖDER PLANEN KULTURENS TILLGÄNGLIGHET OCH MÅNGFALD?

FINLAND HAR LÄGST ANDEL
KONSTÄMNEN I
UNDERVISNINGEN I EU

DET FINNS SKILLNADER I
KULTURENS OCH
KONSTUNDERVISNINGENS
TILLGÄNGLIGHET OCH
MÅNGFALD

MUSIKEN HAR DET LÄGSTA
MINIMIANTALET TIMMAR AV ALLA
ÄMNEN

MUSIK VAR DET ÄMNE SOM
ELEVERNA ÖNSKADE SIG MERA AV
GENST EFTER GYMNASTIK

VID EN GRANSKNING AV
GRUNDERNA FÖR LÄROPLANEN
FÖR DEN GRUNDLÄGGANDE
UTBILDNINGEN ÅR 2003 ANSÅG
MAJORITETEN AV REKTORER OCH
LÄRARE ATT ANTALET
TIMMAR I KONST- OCH
FÄRDIGHETSÄMNEN VAR FÖR
LÅGT

MAJORITETEN AV MUSIKLÄRARNAS
RAPPORTERADE ATT DERAS SKOLA
INTE SAMARBETAR ELLER
BARA HAR LITE SAMARBETE MED
UTOMSTÅENDE KONSTAKTÖRER

ÅR 2011 HADE 33 PROCENT AV
ELEVERNA I ÅRSKURSERNA 7-9
ALDRIG SETT EN MUSIKAL,
OPERA ELLER KONSERT I
SAMBAND MED EN LEKTION

44 PROCENT AV
LANDSBYGDSKOMMUNERNA
TILLÅTER INTE FLER
MUSIKTIMMAR ÄN
MINIMIANTALET

VARFÖR EN KULTURLÄROPLAN?

VILKA FÖRDELAR GER PLANEN ELEVERNA?

DEN GARANTERAR EN JÄMLIK
MÖJLIGHET ATT TA DEL AV OCH
BEKANTA SIG MED KONST OCH
KULTUR

DEN HÖJER SKOLTRIVSELN,
ERBJUDER UPPLEVELSEN AV ATT
LYCKAS MED NÅGOT SAMT
FÖRSTÄRKER KREATIVITETEN
OCH SJÄLVKÄNSLAN

KULTUR OCH KONST FRÄMJAR
INLÄRNING AV ANDRA ÄMNEN
GENOM ATT KOMMA MED NYA
SÄTT OCH METODER

PLANEN STÖDJER
KULTURIDENTITETENS
TILLVÄXT OCH
UTVECKLINGEN AV
KULTURKOMPETENS

DEN LOKALA NÄRKULTUREN OCH
KULTURARVET BLIR BEKANTA.
KULTURFOSTRAN ÖKAR OCKSÅ
FÖRSTÅELEN FÖR KULTURELL
MÅNGFALD

MED HJÄLP AV PLANERNA KAN
MAN ÅLDERSANPASSAT ERBJUDA
KONST OCH KULTUR SOM EN
NATURLIG DEL AV SKOLDAGEN

PLANEN GER MÖJLIGHET TILL
ATT UTTRYCKA SIG OCH
SJÄLVKÄNNEDOM SAMT BIDRAR
TILL ATT UTVECKLA KÄNSLO-
OCH KOMMUNIKATIONS-
FÖRMÅGAN

DEN UTVECKLAR
FÄRDIGHETERNA FÖR ATT
FÖRSTÅ, UTVÄRDERA OCH
ANVÄNDA KULTUREN SAMT
STÄRKER FÖRMÅGAN ATT TOLKA
MEDDELANDEN SOM FÖRMEDLAS
AV MEDIERNA OCH
OMVÄRLDEN

VARFÖR EN KULTURLÄROPLAN?

VILKA FÖRDELAR GER DEN SKOLAN?

DEN GÖR KULTUR- OCH
KONSTINNEHÅLL TILL EN DEL AV
SKOLANS VARDAG

HUR KLASSER DELTAR I
KONST- OCH
KULTURUPPLEVELSER
HÄNGER INTE PÅ ENSKILDA
LÄRARE ELLER SKOLAN ELLER
EKONIMISKA MÖJLIGHETER

UTFLYKTER UTANFÖR SKOLAN
ERBJUDER INLÄRNINGSMILJÖER
SOM INTE KAN MODELLERAS I
KLASSRUMMET

VIA KONST- OCH KULTURBESÖK
KAN MAN STÄRKA, UTÖKA
ELLER PRECISERA INLÄRNINGEN
AV DET INNEHÅLL
SOM DEFINIERAS I LÄROPLANEN

GÖR KULTURFOSTRAN
KOORDINERAD OCH PLANERAD

ERBJUDER FÄRDIGA NÄTVERK
FÖR ATT BYGGA
TVÄRVETENSKAPLIGA
INLÄRNINGSHELHETER
SAMT FÖR ATT FÖRVERKLIGA
DELOMRÅDENA AV MÅNGSIDIG
KOMPETENS OCH
FENOMENBASERAT LÄRANDE

GENOM SAMARBETE MED KONST-
OCH KULTURAKTÖRER KAN
LÄRARNAS UTBYTA EXPERTIS OCH
BEKANTA SIG MED NYA
UNDERVISNINGSMETODER

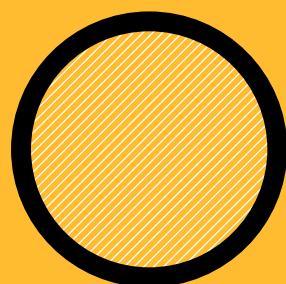
SAMARBETET MED
UTOMSTÅENDE
KULTURAKTÖRER DEFINIERADES
SOM EN AV DE
VIKTIGASTE FAKTORERNA FÖR
ATT FRÄMJA
KONSTUNDERVISNINGEN

VARFÖR EN KULTURLÄROPLAN?

HUR STÖDER PLANEN KOMMUNEN OCH DESS KULTURAKTÖRER?

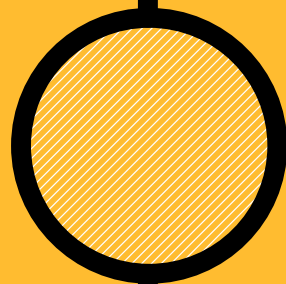
KULTUR ÄR EN VIKTIG
ATTRAKTIONSAKTÖR FÖR
KOMMUNEN

DEN SYSSELSÄTTER
KONSTNÄRER

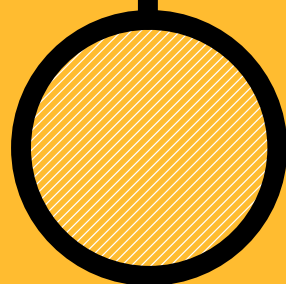
DEN HJÄLPER KONSTAKTÖRER
ATT UTVECKLA UTBUDET FÖR
BARN OCH UNGDOMAR SAMT
IAKTTA SKOLORNAS BEHOV

DEN GÖR DET MÖJLIGT ATT LYFTA
FRAM DE KULTURELLA
SÄRDRAGEN I DET EGNA
OMRÅDET, VILKET STÖDJER
LOKALA BRANSCHAKTÖRER OCH
STÄRKER INVÅNARNAS RÖTTER I
DEN EGNA BOENDEMILJÖN

ÖKAR KULTURTJÄNSTERNAS
BESÖKARANTAL OCH BREDDAR
PUBLIKBASEN

DEN FOSTRAR FRAMTIDENS
KULTUR- OCH KONSTPUBLIK
SAMT LÄR JUR MAN ANVÄNDER
KULTURTJÄNSTER

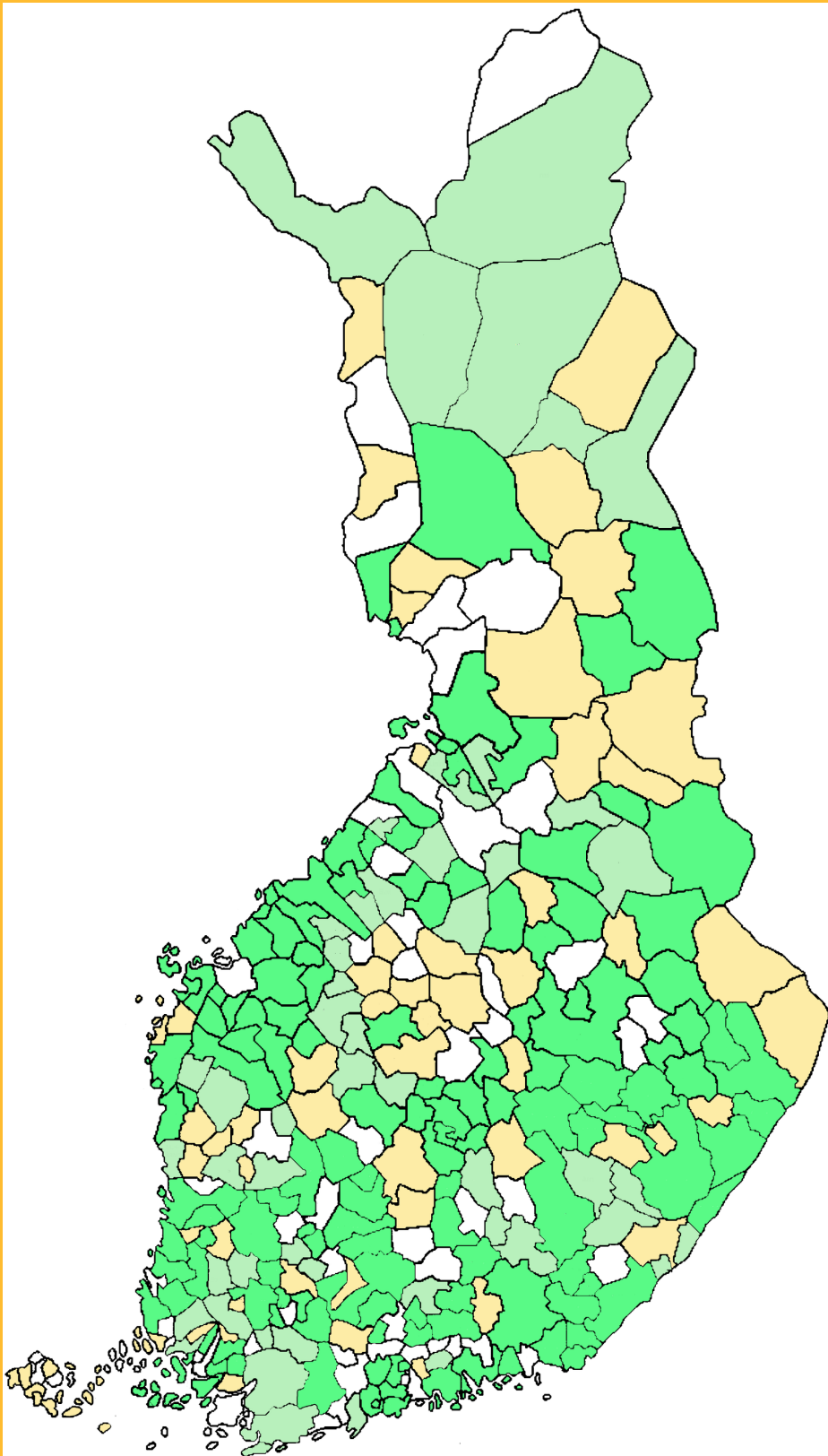
BARN OCH UNGDOMAR SOM
HAFT ETT LATENT ELLER
OSÄKERT KONSTINTRESSE KAN
HITTA
KONSTINSTITUTIONERNA

GENOM PLANEN FÖR
KULTURFOSTRAN KAN MAN
GÖRA PUBLIKARBETE

SITUATIONEN 2020

SÅ GOTT SOM
VARANNAN FINLÄNSK
KOMMUN ANVÄNDER
SIG AV EN
KULTURLÄROPLAN

- Kommunen använder sig av en kulturläroplan
- En kulturläroplan planeras
- En kulturläroplan används inte och planeras inte
- Inget svar

SITUATIONEN 2020

AV KOMMUNERNA SOM BESVARADE ENKÄTEN (2020)

44%

**Svarade "Ja,
kommunen
använder sig av
en kultur-
läroplan"*****

Kulturläroplanen används främst inom den grundläggande utbildningen samt i småbarnspedagogiken, samt ställvis även på andra stadiet

Kulturläroplanen kan vara gemensam för regionen

Större kulturaktörer utnyttjas även i närområdets kommuner

20%

**Svarade "En
kulturläroplan
används inte, men
en sådan
planeras"**

Behovet av en plan har identifierats, men inga konkreta åtgärder har ännu vidtagits

Kulturfostran har varit möjlig även utan en plan och den har till exempel behandlats i välfärdsberättelsen eller läsårsplanerna.

23%

**Svarade "Nej, vi
har ingen
kulturläroplan"**

De vanligaste orsakerna till avsaknaden av en plan var brist på tid och resurser

Ett attitydklimat där det inte finns något behov av en separat plan, då verksamheten är så småskalig och intressentgrupperna ändå ordnar den sinsemellan, eller så upplever man att den lokala läroplanen ensam räcker

*Enkäten skickades till 310 kommuner, varav 254 kommuner svarade.

** Endast kommuner som på heltid använder sig av en plan för kulturfostran har iakttagits

SITUATIONEN 2020

I ENKÄTEN UTREDDDES ÄVEN HUR SMIDIGT KOMMUNENS
KULTURTJÄNSTER OCH DEN GRUNDLÄGGANDE UTBILDNINGEN
SAMARBETAR (N = 224)

Svaret har givits av bara en kommunanställd (till exempel bildningsdirektör, rektor, fritidsdirektör), med andra ord beskriver svaren inte nödvändigtvis kommunens helhetssituation

Anställda inom kulturverksamheten rapporterar i många fall om ett sämre samarbete än kommunanställda

Många kommuner lämnade även frågan obesvarad (24 % av alla svar)

TIPS FÖR PLANERINGEN

UTNÄMN EN
ANSVARIG PERSON
ELLER
ARBETSGRUPP

DEFINIERA
MÅLSÄTTNING

SAMLA INFO: VAD
GÖRS REDAN NU?

KOMBINERANDE AV
SKOLA OCH KULTUR-
VERKSAMHET

SAMMANSTÄLLNING
AV PLANEN

PILOTSKEDE

TIPS FÖR PLANERINGEN

UTNÄM N EN ANSVARIG PERSON ELLER ARBETSGRUPP

Vem ansvarar för att
utarbete planen?

Vem deltar i att
utarbete planen?

Vem kunde hjälpa er
med att utarbete
planen?
Hur dan hjälp?

DEFINIERA MÅLSÄTTNING

Vilka värden styr
utarbetandet av
planen?

Vad eftersträvas
med planen?

TIPS FÖR PLANERINGEN

SAMMANDRAG: VAD GÖRS REDAN NU?

Hur sker
kulturfostran i skolan
för närvarande?

Fester, utflykter,
besök,
evenemang...

Hurdant är kommunens
kulturutbud?

Konstinstitutioner, bibliotek,
grundläggande konstundervisning,
musikinstitut, hembygdsföreningar,
församling, lokala museer,
naturobjekt, kulturarvsobjekt ...

Hur har skolan tidigare
samarbetat med kultur-
och konstproducenter?
Med vem har skolan
samarbetat?

Hurdant
samarbete finns
det med
närkommunerna
och deras utbud?

Vilka andra aktörer
tillhandahåller konst-
och kulturtjänster i
området?

Konsertcentralen, Filmkamraten,
Dokkino, regionala aktörer, resande
teatersällskap och orkestrar, digitala
tjänster för användning inom
skolornas kulturfostran,
webbmaterial, streamningar.

TIPS FÖR PLANERINGEN

KOMBINERANDE AV SKOLA OCH KULTURVERKSAMHET

Sammanställning
av skolornas
kulturansvariga
personer

Vilka teman finns i
läroplanen?

Vilka önskemål har
skolan gällande
planen?

Hur kunde man ta in
kultur och konst som en
del av ämnen som de
inte ingår i?

Hur kan kommunens
kulturutbud svara på
innehållen i läroplanen
och olika läroämnen?

TIPS FÖR PLANERINGEN

SAMMANSTÄLLNING AV PLANEN

Aktiviteter enligt
årskurs

Vad är målet
med
verksamheten?

Vilken kultur- eller
konstart får
deltagarna bekanta
sig med?

Vad omfattar
verksamheten?

Vem deltar i
samarbetet?

Hur många elever
deltar?

Beräknade
kostnader

KONSTTESTARNA SOM DEL AV KULTURLÄROPLANEN

Finlands största och enda nationella program för
kulturfostran bland unga

Färdigt innehåll till kulturläroplanen för
åttondeklassare

Konsttestarna låter alla Finlands åttondeklassare
uppleva och utvärdera
konstupplevelser

Konsttestarna bjuder på inträdesbiljetter och
resor

Färdigt för- och efterarbetsmaterial

Verksamheten finansieras av Suomen
Kulttuurirahasto och Svenska
kulturfonden samt undervisnings- och
kulturministeriet

Verksamheten koordineras av Förbundet för
barnkulturcenter i Finland

Läs mer om Konsttestarna på adressen
konsttestarna.fi

SPARTIPS

Resor

Besöksmål på cykel- eller gångavstånd, sammanslagning av utflykter

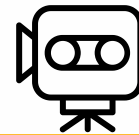
Transporter

Avtal med ett lokalt trafikföretag, rabattbiljetter, specialpriser

Lokala kulturaktörer

Fribiljetter, att följa med repetitioner, publikarbete

Öppna kulturobjekt

Digitala tjänster, webbmateriel, streamningar, uppträdanden för hela kommunen eller tillsammans med grannkommunen

Extern finansiering

Ansökan om projektfinansiering i början

Fördelning av finansieringsansvaret

Olika kommunala aktörer deltar i finansieringen av verksamheten, olika aktörer ansvarar för finansiering av olika delområden

Hållbar utveckling

Närmiljön, återvinningsmateriel, kommunens olika avdelningars materiel och lokaler, lån, överskott

Det lönar sig alltid att fråga

Vad kan vi få med att fråga?
Vad hittar vi nära? Vem kan vi be om hjälp?

INFORMATION OCH MATERIAL

<https://kulttuurikasvatussuunnitelma.fi/>

<https://lastenkulttuuri.fi/materiaalit/>

https://lastenkulttuuri.fi/wp-content/uploads/2020/09/Kopswebinaari-MARJO_T-N.pdf

<https://opimuseossa.fi/opimuseossa/>

<https://www.koulukino.fi/elokuvan-katsominen-koulussa>

<https://www.koulukino.fi/oppimateriaalit-ja-elokuvat>

<https://dokkino.fi/opetusmateriaalit/alakoulujen-opetusmateriaali-2020/>

<https://www.elokuvaviikko.fi/opettajalle/>

<http://www.konserttikeskus.fi/etakonsertit>

<https://www.kulttuuriperintokasvatus.fi/mita-teemme/julkaisut/>

<https://kulttuurinvuosikello.fi/>

KÄLLOR

Kangas, A. & Ruokolainen, V. (2012). Toimintamalli muutoksessa. Tutkimus kuntien kulttuuripalveluista. Cuporen verkkojulkaisuja 16.

Karppinen, S., Ruokonen, I., & Uusikylä, K. (toim.) (2005). Taidon ja taiteen luova voima: kirjoituksia 9-12-vuotiaiden lasten taito- ja taidekasvatuksesta. Finn Lectura.

Kartovaara, E. (2009). Opetuksen järjestäjien ja rehtorien näkemyksiä ja kokemuksia perusopetuksen vuoden 2004 opetussuunnitelmauudistuksesta. Helsinki: Opetushallitus

Laitinen, S., Hilmola, A. & Juntunen, M.-L. (toim.) (2011). Perusopetuksen musiikin, kuvataiteen ja käsityön oppimistulosten arviointi 9. Vuosiluokalla. Koulutuksen seurantaraportit 2011:1 (s. 36–95). Helsinki: Opetushallitus.

Lavapuro, J., Ojanen, T., Rautiainen, P. & Valtonen, V. (2016). Sivistykselliset ja sosiaaliset perusoikeudet syrjäkunnissa. Sastamala: Kunnallisanalan kehittämissäätiön Tutkimusjulkaisu-sarjan julkaisu 97.

Pohjannoro, U. & Pesonen, M. (2009). Yleissivistävän koulun musiikinopetus ja -opettajat 2009 : Kuntien sivistystoimenjohtajien näkemyksiä musiikinopetuksen järjestämisestä. Musiikkialan toimintaympäristöt ja osaamistarve – Toive, osaraportti 5 Sibelius-Akatemian selvityksiä ja raportteja 4/2010. Helsinki: Sibelius-Akatemia.

Renko, V. & Ruusuvirta, M. (2018). Kuntien kulttuuritoiminta lukujen valossa IV. Kulttuuritoiminnan kustannukset 24 kaupungissa vuonna 2016. Helsinki: Cupore ja Suomen Kuntaliitto.

Renko, V., Kangas, A. & Tervo, H. (2020). Kulttuuritoiminta ja alueellinen erilaistuminen : kulttuuritoiminnan rahoitus Suomen kunnissa 2010-luvulla. Focus localis, 48 (1), 55-77.

Tiainen-Niemistö, Marjo. Kulttuurikasvatussuunnitelma käyttöön! Kokemuksia suunnitelmien teosta, toimivuudesta ja kehittämisestä. KOPS-webinaari 2.9.2020. https://lastenkulttuuri.fi/wp-content/uploads/2020/09/Kopswebinaari-MARJO_T-N.pdf